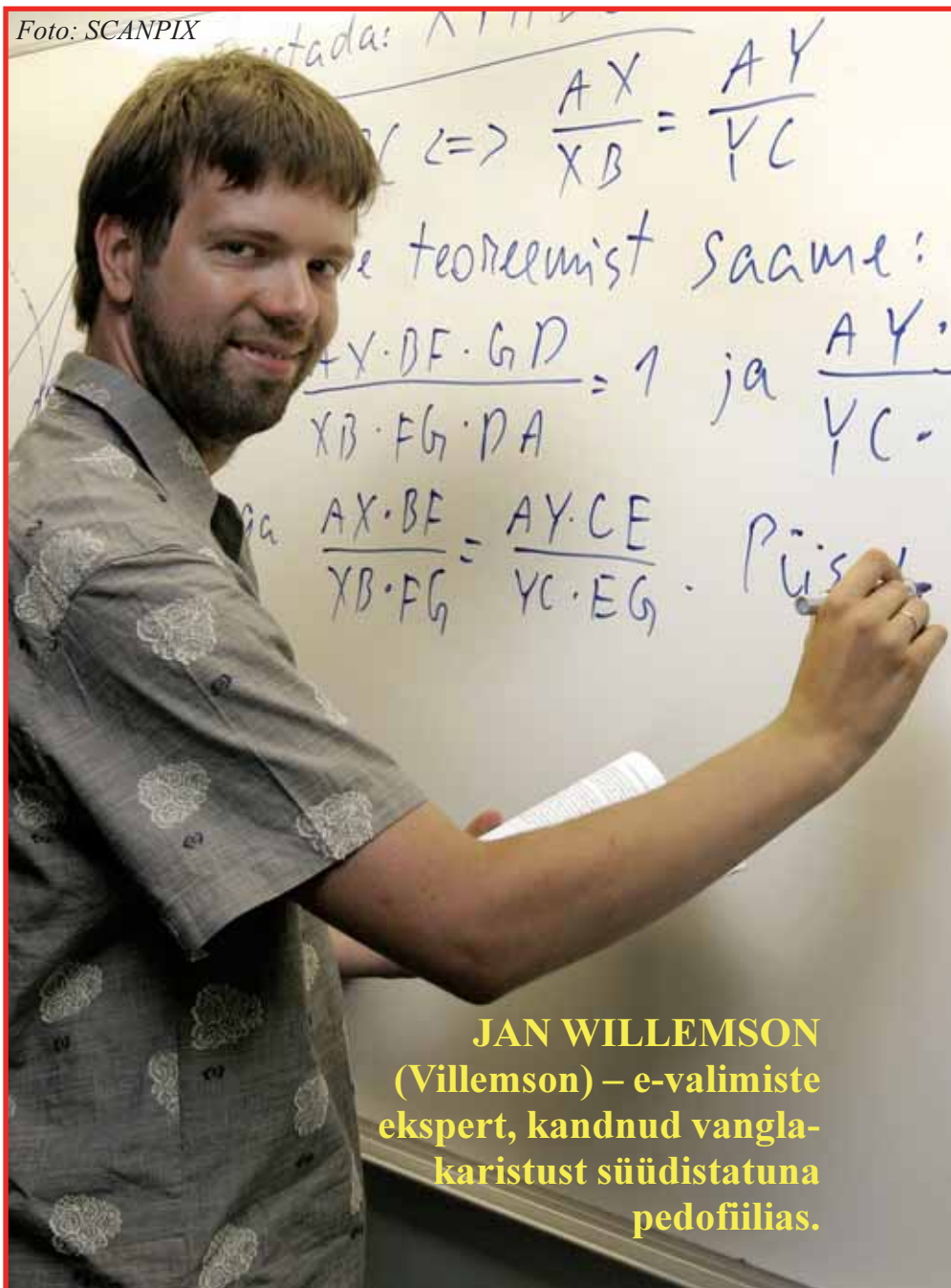

E-valimisi teeb lastepilastaja

Foto: SCANPIX

JAN WILLEMSON (Willemson) – e-valimiste ekspert, kandnud vanglakaristust süüdistatuna pedofiilias.

Vabariigi Valimiskomisjonil on sõlmitud leping e-hääletamise alase auditi läbiviimiseks AS-iga Cybernetica, kus töötab vanemteadurina ka Jan Willemson. See mees on tuntud kui Eesti e-hääletuse üks rajajatest, tugev infotehnoloogia- ja matemaatikaekspert. Kuid tema varasemast elust on teada, et ta on süüdi mõistetud pedofiilia eest.

KESKNÄDAL

Willemsonil on oma varasemast elust peidus pimedam pool, mida ta üritab nüüd kiivalt varjata. Jani tegelik perekonnanimi on Villemson. Seega esineb ta praegu avalikkuse ees sisuliselt valenime all.

Willemson istus Tartu vanglas

Möödunud aastal hakkas Willemson portaalis youtube lastele matemaatikaülesandeid üles panema, ning kõik kommentaaridesse lisatud hoiatused tema varasema elu kohta väidetavalt kustutatakse. Mis on see, mis paneb üht e-valimissüsteemi juurutajat kiivalt oma identiteeti varjama? Tartu Ülikooli endine dotsent doktor Jan Willemson istus Tartu vanglas 2008. ja 2009. aastal kinni pedofiiliasüüdistusega. Villemsonile määrati kahe aasta ja kuue kuu pikkune karistus, millest arvestati maha juba eelvangistuses viibitud aeg ja tingimisi karistus. Kohtuotsuse kohaselt pani Jan Willemson toime kuriteo, ahvatledes seksuaalselt veebikaamera teel nooremat kui 14-aastast seitsme kuu jooksul üheksal korral. Veel süüdistati Jan Willemsoni selles, et ta hoidis kuni enda kahtlustatavana kinnipidamiseni 2008. aasta juulis tema kasutuses olevas sülearvutis 1 minut ja 9 sekundit kestvat videomaterjali, milles on kujutatud kolme nooremat kui 14-aastast isikut erootilises situatsioonis. Lisaks vanglakaristusele nägi kohus Willemsonile ette ka seksuaalrivi.

Lubatakse esineda lugupeetud tegelasena

Tänaseks on Jan Willemsoni must minevik justkui nõiaväl unustatud. Lisaks e-hääletuse auditi läbiviimisele esineb mees meedias lugupeetud ühiskonnategelasena. 26. mail 2012 ta osales Kuku raadios koos Tartu Ülikooli riigiteaduse professori Ülle Madisega saates, kus räägiti riigi plaanidest seoses e-valimistega. Seda kõike lubatakse teha Willemsonil ajal, kui tema ohvrite vaimsed haavad pole veel kinni kasvanud!

E-valimised on parem kui vangla!

Kesknädalat hirmutab kõige enam see, et e-hääletamise auditi eest on pandud vastutama kohtus süüdi mõistetud pedofiil. Väidetavalt oli neid lapsi, kellele Willemson maksis endapaljastamise eest, palju rohkem kui lehed teada andsid, ent mõjukate tutvavate abil ja tänu kallile advokaadile ei juletud anda rohkem tunnustusi.

Kesknädala hinnangul on tõenäoline, et Villemsonile

Ennekuulmatu on riigis tekkinud olukord, kus e-hääletuse auditit viib läbi võimude poolt kergesti manipuleeritav endine pedofiil.

määratud ülikerge karistuse taga võis olla võimude poolne hilisem väljapressimise võimalus Willemsoni suhtes. Näiteks saab ju väga lihtsalt talle märku anda: kui sa ei tee e-hääletuse auditi läbiviimisel seda, mida meie soovime, lähed tagasi vanglasse. Ja iga inimene, kes on kord trellide taga istunud, on hilisemas elus valmis tegema mida tahes, et uuesti rootsi kardinat taha mitte sattuda.

Ennekuulmatu on riigis tekkinud olukord, kus e-hääletuse auditit viib läbi võimude poolt kergesti manipuleeritav endine pedofiil. See vaid kinnitab kahtlusi e-valimiste alastest pettustest valitsuse poolt – tuleme ikka ja jälle meelde kasvõi sedasama pooleteisetunnist arvutisüsteemi tardumist 2011. aasta Riigikogu valimiste hääletugemise ajal. Aga – kel võim, sel õigus! Kel õigus, see korraldab e-valimisi, kas või lastepilastamise hinnaga.

E-valimised kipuvad võtma juba tõeliselt drastilisi ja võikaid vorme – poliitikute toetuseks, kes kardavad võimult kukkuda ja oma privileegidest ilma jääda.

E-valimistega said võimule need, keda tegelikult ei valitud

Toimetuselt:

Enne Edgar Savisaare raamatu „Tõde Eestist“ esimese köite avaldamist ilmutasime Kesknädalas sellest lugemishimu tekitamiseks paar katkendit. Jätkame oma head tava, avaldades mõne katkendi ka teisest, seni veel käsikirjalisest osast, mis peaks ilmuma umbes aasta pärast. Valitud lõik käsitleb Eesti poliitika üht kõige põletavamast kohtast – seda, kuidas e-valimispettuste abil on võimule saanud need, keda rahvas tegelikult ei valinud. See on tutvumiseks sobiv tekst eelkõige neile, kes loodavad Savisaare järgmisest raamatust leida meie poliitmaastikku üldistavaid ja analüüsivaid käsitlusi. Kui elu vähegi lubab, jätkame „Tõde Eestist“ teise köite tekstide avaldamist ka edaspidi!

EDGAR SAVISAAR

Maaile ei näe Eesti e-valimisi edu ja demokraatia sümbolina, nagu meie parempoolsed on

võtnud endale eesmärgiks kõigile selgitada. 2013. aasta alguses Eestit külastanud Suurbritannia digiõiguse ja e-valimiste kampaaniate ekspert

Jason Kitcat selgitas, et suutlikkus suurepäraselt infotehnoloogiat üles ehitada ei tähenda veel otsekohe seda, et uus tehnoloogia ülimalt sobiks igaks tegevuseks. Kitcati arvamus kohaselt võib infotehnoloogia olla hea internetis ostude teostamise või pangatehingute sooritamise jaoks, kuid kindlasti ei sobi see valimiste jaoks.

Kui e-valimisi läbi viia, siis peavad need olema turvalised, kontrollitavad ja anonüümsed. Kitcat selgitas ja tõestas, et arvutid ei suuda kõiki neid kolme ülesannet üheaegselt saavutada. Heal juhul võib

arvuti abil saavutada neist eesmärkidest vaid kaht. Näiteks on raske anda arvutile ülesannet tagada kontrollitavus, kuid samaaegselt ka anonüümsus. Suureks probleemiks on Kitcati hinnangul see, et e-valimised on justkui musta kasti süsteem. Sinna sisse ei näe ja avalikku kontrolli hääletamise üle on võimatu teostada. Ekspert näitas, et kui internetis ostude sooritamise korral jääb informatsioon ostu tingimuste ja summa osas maha ning selle alusel on võimalik pretensioone esitada, siis e-hääletuse korral pretensioonide esitamine võimalik ei ole. Jason Kitcat selgitas oma kogemuse

najal, et e-hääletustel võttis valimistulemuste kokkuvõtmine kaks korda rohkem aega, kui pabersedelite ülelugemine. Samuti olid e-valimised Londoni linnavalitsuse tehtud kalkulasioonide kohaselt tunduvalt kallimad, kui valimised pabersedelite kasutamise abil.

Tallinna linn pani öla alla e-valimiste ohtude selgitamisel

Tallinn on olnud kogu Eestile eeskujuks väga mitmel moel ja väga mitmes erinevas olukorras. Ka e-valimisi puudutavas teemas ei pidanud Tallinn võimalikuks kõrvalseisjana pealt vaadata, kuidas Eesti ini-

mestest lihtsalt ülekohtuselt „üle sõidetakse“ ja e-valimiste abil meie demokraatiaga manipuleeritakse. Ning mitte lihtsalt ei manipuleerita, vaid tehakse seda viisil, et kõik inimesed kannatavad, paljud on sunnitud riigist lahkuma ja meie ühiskond on suundunud allakäiguspiraali. Tallinn pidas õigeks sekkuda. Nimelt toetas Tallinn 2012. aasta lõpus e-valimiste ohte käsitleva raamatu „Rikutud sedelid“ väljaandmist. Raamatu autoriks on USA professor Barbara Simons.

Loe edasi lk 4

Juhtkiri

Eestlased
galaxyphone'i
otsingulPRIIT TOOBAL
noor eestlane

Sellest polegi väga kaua aega tagasi, kui üheks tuntumaks käibefraasiks sai „otsime Eesti Nokiat“. Kulutulena levinud ütlemise tõi eestlasteni president Lennart Meri, kes mõtles *Nokia* all ilmselt majandusimet, mis peaks viima meie riigi maailmakaardile. Meedia vahendusel ja inimeste teadvuses muutus „nokiaotsing“ aga majandusimist pigem püüdluseks hea ja mugava elu poole.

Veidi vähem kui aasta tagasi, 2012. aasta juunis vahendasid peaaegu kõik Eesti meediakanalid USA kirjaniku ja ajakirjaniku Farhad Manjoo kirjutist, mis algas süngel lausega „Nokia on sisenemas surmaspiraali“. Manjoo leidis, et Nokias on tehtud juba alates 2000. aastatest valevalikuid ning allakäigu alguseks sai selle ettevõtte kõrgus, mistõttu hakati endast mõtlema kui alatisest ja vankumatust turuliidrist ega investeeritud õigel ajal järgmisesse „suurde asja“. Selle asemel, et tegelda uue põlvkonna tarkvara väljaarendamisega, kulutas Nokia raha hiiglaslikele dividendidele ning aktsiate tagasiostmisele. Kuulsale ettevõttele ennustati kuulsusetut lõppu 2014. aastaks.

Mujal välismaailmas ei leidnud mainitud artikkel nii arvukat tsiteerimist kui Eestis. Võib eeldada, et meie meediaruumi suure huvi tingis just eestlaste tugev emotsionaalne seotus põhjanaabrite kuulsaima brändiga. Kui negatiivsed ennustused tõepoolest täide lähevad ning Nokia 2014. aastal tegevuse lõpetab, siis millist mõju võib avaldada see eestlaste eneseteadvusele? Tõenäoliselt mitte suurt, sest paljude inimeste jaoks on selline

KESKMÖTE: Mitte kellelegi ei saa pahaks panna seda, kui ta tahab oma elu hästi ja asjalikult elada.

lennukas mõiste end nagunii praeguseks juba devalveerinud, sest „Eesti Nokia“ silti on külge kleebitud lugematul hulgal toodetele ja ettevõtmistele – koorilaul, saunavihad, piimatootmine jne.

Tundub aga, et muutunud oludes peab edu poole püüdlmise kirjeldamiseks suunama pilgu kaugele Läände – Ameerika Ühendriikidesse –, kust sai alguse inimesi hullutav pooliku õuna logoga *Apple Inc.* Kõik need popid tabid, podid, padid ja *phone*'id. Või siis Lõuna-Koreasse, kus tuleb konveierilt Samsungi *Galaxy* kõrvõimalikke variante.

Kas selle juba niigi tuntud brändi *galaxyphone*'i otsingul on veel meie riigis perspektiivi? Vaid mõni päev tagasi kuulsin, et üks minu järjekordne tuttav plaanib minna Austraaliasse tööle. Vähemalt aastaks. Kuid tegelikult loodab sinna jäädagi. Ta saab oma eluga hakkama ka Eestis, kuid tahab midagi enam kui „maksud makstud ja 50 eurot kõrvale pandud“.

Kas seda saab noorele inimesele pahaks panna? Ei, mitte kellelegi ei saa pahaks panna seda, kui ta tahab oma elu hästi ja asjalikult elada. Siinkohal peaksid aga mõtlema riigijuhid, mis on pildil valesti, et Eestis ei taheta enam otsida oma *galaxyphone*'i. Seda võimalust nähakse mujal palju reaalsemana ning selle nimel ei peljata maha jätta kodumaa, et minna ja sulanduda võõrasse kultuuri. Tasub arutleda selle üle, kas järjepidevalt valitsenud äärmuslik parempoolsus ei anna hoopis selle propageerijate lootustele vastupidist efekti. Jõukatel on tõepoolest meie riigis mugav jõukas olla, kuid väga suur osa tavainimestest ei näe muud varianti kui minna ära. Ministrite kõnepruuk muutub üha kõrgimaks – ilmne tunnus, et tuntakse end igavesena.

Mulle tundub, et samamoodi jätkates ei pruugi Eesti maailmakaardile viimine õnnestuda. Meie inimesed, eriti noored inimesed vajavad märki sellest, et riik hoolib neist, ja valitsus tegutseb selle nimel, et siin oleks kõigil hea elada. Noored tahavad näha märki sellest, et neil on lootus leida oma *galaxyphone*'i kodusest Eestist.

NÄDALA NUPUD

Eesti kuulsust suurendab Tallinn, mitte presidendi säuts

Associated Press aprilli-kuine uudis, et Tallinn on esimese pealinnana üle läinud tasuta ühistranspordile, pälvis laia rahvusvahelist tähelepanu. Selle avaldasid oma portaalides täismahus nii *Washington Post*, *Fox News*, *EUBusiness* kui ka mitu muud infoportaali.

Artiklis nenditakse, et kolm kuud pärast tasuta ühistranspordisüsteemi rakendamist nimetavad Tallinna linnajuhid eksperimenti edukaks, samal ajal kui skeptikud peavad seda kalliks populistlikuks trikiks.

Antakse teada, et tasuta ühistransport on linnapea Edgar Savisaare idee, kelle eesmärk on vähendada Tallinnas liikluskorralduslikke ja -reostust ning leevendada vaesemate linnaelanike kulutusi.

Tsiteeritakse abilinnapead Taavi Aasa, kelle sõnul pärast tasuta ühistranspordi sisseviimist on reisijate hulk kasvanud 10% ning linnatänavatel sõitvate autode arv vähenenud 15%. Tuuakse välja hiljutise küsitluse tulemused, mille kohaselt kümnest inimesest üheksa on tasuta ühistranspordiga rahul. *Associated Press* tões, et tagasihoidlikuma sissetulekuga elanike jaoks on tasuta ühistransport tõeline kingitus.

The Washington Post

„Nüüd, kus on selgunud, et tasuta ühistransport Tallinnas ei tähendanud maailma lõppu, vaid vastupidi, see on teinud mitte ainult

Tallinna, vaid kogu Eesti kuulsaks üle kogu maailma, nii et Eesti presidenti ei teata enam lihtsalt naivsete säutsude, vaid selle maa järgi, kus transport on tasuta, võiks suhtuda julgemalt ühistransporti laiemalt,“ kirjutab Võrumaa Teataja ajakirjanik Inno Tähismaa oma blogis.

Kui ühistransport on võimalik tasuta alustele üle viia kolmandikku Eesti elanikkonda hõlmavas linnas, siis võiks see Tähismaa hinnangul olla nii ka terves riigis. Ja miks piirduda ainult busside, trammide ja trollidega ja mis keelab tasuta süsteemile üle viia laevu, ronge ja isegi lennukeid? – küsib Võrumaa ajakirjanik, kelle sõnul aitaks see lahendada paljusid probleeme: muuta keskkonda puhtamaks, teha meie riiki tuntumaks ning suurendada turistide voolu Eestisse.

„Tõsi on ka see, et valitsus kasutab juba aastaid kütuseaktsiisi mitte teede remondiks ja ehituseks, vaid pensioni- ja haigekassa aukude lappimiseks. Miks mitte siis lõpetada see kilblaslik hullumeelsus ja võimaldada kõigil kasutada keskkonnasäästlikku ühistransporti. Eesti on ju tuntud oma võimekusega hulle ideid ellu viia,“ märgib Tähismaa.

Eesti ajakirjandus ei taha rääkida litsidest

Uuriv ajakirjanik Virkko Lepassalu kirjutab Pealinnas, et USA valitsusraport kritiseerib Eestit teravalt inimkaubanduse, naiste kuritarvitamise ja sandikopikate eest ebainimlikes tingimustes tööle sundimise eest. „Eesti on sundprostitutsioonile alistatud naiste ning sunnitöö tingimustele alistatud meeste ja naiste päritolu-, transiit- ja sihtriik,“ väidetakse raportis. „Eesti kodakondsusega naised on alistatud seksikaubandusele Soomes, Madalmaades, Ühendkuningriigis, Saksamaal, Hispaanias, Prantsusmaal, Küprosel, Portugalis, Iirimaa ja Itaalias.“

Eesti peavoolumeedia aga vaikib sellest USA prostitutsiooniraportist Eesti kohta, kuigi muidu oleme kõiges üdini USA-meelsed, alates kunagisest kõrvitsamõnitamise peost (*halloween*) ja lõpetades äsja siia transporditud veteranidepäevaga, kuigi meil endil oli ennegi igasuguseid võidupühi, Tartu rahu, vastupanuvõitluse ja muid militaristlikke päevi nii et tapab.

Inimõiguste rikkumisi, sh prostitutite levi ja nende ebainimlike tingimusi kirjeldanud USA ettekannet kajastada aga meie peavool millegipärast ei taha. Siinkohal meenus

veteranipoliitiku Siiri Oviiri (praegu Europarlamendi liige) ütlus aegadest, mil ta oli sotsiaalminister ja eelistas oma avalikes esinemistes võõrsõna *prostituit* asemel kasutada märksa maalähedasemat sõna *lits*. Seda põhjendas ta sellega, et nii jõuab tema mõte otsesemalt kohale neile, kelle arust

prostitutsioon on midagi enesetmõistetavat ja paratamatut, millega pole mõtet võidelda.

Võidelda ei ole mõtet ka praegu, tõdeb inimõiguslane Mart Nutt (IRL) Lepassalu artiklis. Nuti meelest on inimõigustega Eestis

seega kõik OK. Ometi on raportis prostitutsiooniteema kõrval pahandamist ka Eesti tööjõu orjastamisega (mis see lepinguta töötamine ja peaaegu olematu palk muud on) ning isegi vene koolides eesti keelele sunniviisilisele üleminekuga.

Seda, et ameeriklased meie venelaste assimileerimise katsetele tähelepanu juhivad, tervitab aga Eesti Inimõiguste Teabekeskus, kes seisab siin venekeelse elanikkonna huvide eest.

Muu hulgas toob USA raport ära ka Yana Toomi ja Mihhail Kõlvarti juhtumid, kes seadusi järgides oma tööd tegid, kuid selle eest ikkagi kapo aastaraamatus „häbiposti“ naelutati.

Pealinn

HIIBUSE NÄDAL

VALSKUS JA VÄARTEOD VÕIMALDASID VÕITA, TULLA VÕIMULE JA VISALT VABARIIKI VALITSEDA

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

Ekspress tahtis elevanti, sai kärbse

25. aprillil ilmus Eesti Ekspressis tühjast-tähjast välja imetud lugu Tallinna linnavalitsuse netikommentaaritoritest. Loo point pani imestama, sest see püüdis laineid lüüa vana tõsiasjaga: portaalides saab vabalt kommenteerida! Jah, tõesti saab, ja seda me rõõmuga teemegi!

JELENA KALBINA
Tallinna abilinnapea nõunik

Artikli kommenteerimise üks eesmärk on teatavasti soov seal esitatut pisutki muuta, tuues kasvõi natukeneagi ratsionaalsust sõnamulinasse, mis täis solvumist ja viha. Tahan selgitada asjade tegelikkust sisu.

Jah, olen kommenteerinud!

Eesti Ekspressi väitel on tänava Tallinna Linnakantselei IP-aadressilt esimese kolme kuu jooksul internetiavarustesse lisatud 3000 kommentaari. Linnakantseleis on 1800 arvutit, mis kasutavad ühte ja sama IP-aadressi. Kui võtta mõne pikema selgituse kirjutamise ajaks keskeltläbi viis minutit, siis paarisõnalise lause saab valmis mõne sekundiga. Oletagem, et keskmise kommentaari produtseerimiseks kulub üks minut aega. Niisiis selgub, et kolme kuuga 3000 kommentaari kirjutamine 1800 arvutit võtab iga ametniku "maksumaksja" maksustatud tööajast" kokku 30 sekundit kuus. Ühes päevas tähendab see üks sekund.

Ah ei! Sellest tuleb veel ju ka maha arvata õhtused ajad ja puhkepäevad, mida ametnikule ei tasustata. Aga usun, et nii peent arvutamist see absurd enam ei nõuagi.

Kogu loo juures olen tööpoolest nõus tunnustama mõne kommentaari kirjutamist teemadel, mida tunnen, ja seda olen avalikult kinnitanud 19. aprillil linnavalitsuse pressibriifingul. Tulin ise, omal jalal, polnud ma vägivaldselt "aja-

kirjanike ette toodud", kui Delfi ajakirjanikud peaksid ka järgmine kord mu liikumisvõimes kahtlema.

Portaalide jälgimine on töökohustus

Minu tööpäev sisaldab palju erinevaid asjatoimetusi, ja toolil taguotsa laiaksistumine nende hulka ei kuulu. Mul on kindlad ülesanded, mida päevas vaja teha, ning kella väga ei vaadata, sest nii mõnigi kord kestab linna külaliste vastuvõtt hiliste õhtutundideni. Pärast seda võib olla vaja veel järgmiseks päevaks mõni tekst kirjutada – töö, mis õnnestub ehk lõpetada vahet kella kolmeks öösel.

Mu ülesannete hulka kuulub ka monitooringute koostamine kõigest, mis puudutab linnavalitsuse tegemisi ning vastukajade jälgimist anonüümsust eelistavalt linnakodanikele. Paratamatult on selle info kogumiseks vaja külastada kommentaarume. Võib-olla tõesti on sealne keskkond n-ö mahlane, aga on samas ka piisavalt demokraatlik ja pingevaba, sest teinekord tõstab häält mõni linnakodanik, kes avalikult oleks häbelikult vait. Ehk leiab ta niiviisi tähelepanu, mida oodatagi ei oska, sest kodanikke kuulatakse ja vahet talle isegi vastatakse.

Lükkan ümber klatši ja vassijaid

Jah, vastan tõesti juhtudel, kui arutelu on mõistlik ja probleem vajab selgitust. Linnaametnikuna on mul nii mõnestki teemast selgem ettekujutus kui kuulujutu ja

klatši tasemel lahmijatel. Küll aga ei ole mul kolmetunnist "valvekorda", et peaksin unustama maksumaksja usalduse tööajal ja ohverdama oma isiklikku vaba aega õhtuti. Juhul kui iga päev jääks mingi osa mu tööülesannetest täitmata (kuna jahun soolapuhujatega interaktiivses keskkonnas!), siis, võin ausalt kinnitada, lookleks mu ukse taga järjekord multifunktsionaalsetest uutest linnateenistujatest, kes käigupealt suudaks nii kommenteerida kui ka teiste asjadega sada protsenti hakka saada.

Anonüümne keskkond on halastamatu

Küll aga ei ole ma valmis kommentaariumis oma pärisnime avalikustama, sest anonüümne keskkond võib olla päris halastamatu. Minulgi on sõbrad, vanemad, tuttavad ja eraelu, mida ma pole nõus ohverdama. Igaüks võib ette kujutada oma eelmisest – viisakamast – ajastust pärit vanaema küsimust: "Lapsekene, mispärast nad sinuga küll nii kõvasti riidlevad?" Andrus Kivirähk kirjeldas oma nägemust kommenteerimisest talle omase kõrge lennuga, jõudes lausa Gogoli ja Tšehhovini. Tema nägi pisisortside muserdusi, kus nohused ja kõõmased parteisulased annavad hagu nii et klahvid hõõguvad.

Kuid kui nende toodang on kõigest sekund päevas, siis on see küll hale punt! Seepeale peaks kogu koosseis esimese päeva õhtuks kenasti kinga saama ja asemele peaks paljaka produktiivsemad ning võib-olla isegi kammitumad ja ilusamad. Õnneks siiski Laine Randjärv andis meile veidi inimlikuma välimuse, nimetades meid hea väljanägemisega selge silmavaataga noorteks.

REFORMIERAKOND POLE TALLINNA VABASTAJA!

Jelena Kalbina (pildil) kirjutab, et loosungiga "Tallinn vabaks!" kutsub reformierakondliku töö kuulutaja Laine Randjärv üles vabastama Tallinna praegusest linnavalitsusest. Paraku ei kuulu see reformistide kompetentsi. Tallinn vabastatakse iga nelja aasta tagant, ning seda teevad linna kodanikud oma häältega.

Arhiivifoto

Uhhh... Hea seegi!

Randjärv võtaks Tallinna valimisteta kohe üle!

23. aprillil Delfis avaldatud jutus "Tallinn vabaks!" kutsub Laine Randjärv reformierakondliku töö kuulutajana üles vabastama Tallinna praegusest linnavalitsusest. Paraku ei kuulu see reformistide kompetentsi. Tallinn vabastatakse regulaarselt iga nelja aasta tagant, ning seda teevad linnakodanikud oma häältega. Selle protsessi nimi on demokraatia ja vabad valimised. Kindlasti pole kõik tulemustega rahul, kuid see ongi demokraatia eesmärk, et enamus otsustab. Mitu valimiskorda järjest on enamus otsustanud nii nagu Tallinnas nüüd

on. Parlamendi asespiiker võiks sellest ju aru saada.

Proua Laine Randjärve puhul on tegemist igati aruka ja eeskujuliku poliitikuga, keda ma igati austan eriti naisena: tema julgust, ambitsioonikust, edasipürgivust. Samas ei leidnud ma tema Delfis avaldatud artiklist ühtegi objektiivset, sisukat ja põhjendatud seisukohta, mis vajaks argumenteeritud vastust. Tühisest poleemikast, poliitpropagandast ja mõttetust demagoogiast kubisevat kirjutist lugedes jääb mulje, et tegemist on mõne hoolsa parteisõduri kirjutatud lauspoliitilise avaldusega. Sest selline stiil ei saa olla omane kogunud ja väärikale poliitikule, endisele ülikoolilinna linnaapeale!

Arvatavasti erakond käskis Randjärvel mõne nõuniku kirjutis oma nime all Delfis ära avaldada – tahad Tallinna linnaapeaks saada, pead alla kirjutama!

Vaatamata Eesti Ekspressi pingutustele ei õnnestunud sääske elevandiks puhuda; paisus ehk kärbseks vaid. Lohutuseks omalt poolt – vast mõni järgmine valimiseelne etteaste müüb paremini, olles tõesti paljastav ja intrigeeriv!

Lõpuks oleks mul Eesti Ekspressile küsimus: kuidas saab linnakodaniku küsimusele vastamine olla maksumaksja raha raiskamine? Kas teie "poliitika" näeb ette, et maksumaksjat ei peagi kuulda võtma?

Meedia lendas Jaan Möldereri orki

Eesti jäähokikoondise jaoks kujunes jäähoki I divisjoni turniir Donetskis häbiväärseks – kaotati kõik viis kohtumist ja langeti aste madalamale ehk II divisjoni.

Meie meedia kajastas seepeale laialt koondislaste alkoholilembust – enne kohtumist Rumeenia võistkonnaga otsustasid Maksim Ivanov, Sergei Novikov, Artjom Rumjantsev ja Sergei Ivanov pidutsema hakata.

Kogu hokikoondise fiaskost tuleneva süü langetas meedia (Jäähokiliidu presidendi Jaan Mölder arvamusi levitades) mõne üksiku purjus koondislase õlule. Mitu eksperti on aga väitnud, et koondisele oleks I divisjoni jäämine tegelikult olnud igati jõukohane.

Lisaks purjutajate eksponeerimisele peaks ajakirjanikud küsima: mida on teinud ametiisikuna omastamises ja usalduse kuritarvitamises koh-

VÕIMAS JÄÄHALL: Lasnamäe Tondiraba jäähallist tuleb suur ehitis, kus saavad hokimehed, iluuisutajad, curlingu-mängijad jt. oma võimeid proovile panna.

tulikult süüdi mõistetud endine Paldiski linnaapea Jaan Mölder ja Jäähokiliit valesti, et meeskond vaid kaotab?

Et seda küsimust ennetada ja ise vastutusest pääseda, asuski Mölder purjutanute ümber jõuliselt lokku lööma, tehes seda nii edukalt, et suutis kriitika-

noodled endalt täiesti kõrvale juhtida. Kesknädala kõrvu on aga jõudnud sahinad, et hoopis Jäähokiliidus endas pole asjad tepe mitte korras. Alates praeguse juhatusliikme, reformierakondlase Priit Vilba liidu presidendiks oleku ajast olla kõik

hakanud allamäge veerema. Asjaajamine väidetavalt lonkab ja liidu varju on loodud palju MTÜ-sid, mille kaudu käib rahapumpamine.

Ka soovitab Kesknädal ajakirjandusel uurida: kas I divisjoni turniiril Mölder ikka tegi koondisele tervisekindlustuse või mitte?

Kesknädala hinnangul on kurb vaadata Eesti hoki allakäiku ajal, kui see spordiala on väga hinnatud naabrite juures.

Tallinna linnaape Edgar Savisaar Uisuliidu juhina on teinud palju ära uisutamise populariseerimiseks. Tallinn tahab ehitada Lasnamäele jäähalli koos kolme hokiväljakuga. Seega oleks ka jäähokil neist arengutest palju võita. Kui vaid Jäähokiliidu hallatavad summad läheks tipp- ja noortespordi arendamisse, mitte kuhugi mujale. Kesknädal toetab Jaan Mölder otsust esitada enda Jäähokiliidu juhi kohalt lahkumise avaldus. **Kn**

Terane mõte

„Minister, kes võtab nõuks auklikuks tullistada väited, mida pole esitatud, ja ignoreerib probleeme, millele osutasin, tekitab kõhedust. Usun, et mitte ainult minus. Ja veel, parlamendiliikme arvamuse halvustamine valitsuse ministri poolt, eriti väljamõeldud argumentide põhjal, on riigiõiguslikult ... üsna kõva sõna.“

Riigikogu põhiseaduskomisjoni esimees RAIT MARUSTE (Reformierakond) andis Postimehes 26. aprillil teada, et tal on siseminister Ken-Marti Vaheri väljaütlemiste suhtes mõõt täis saamas.

Terane mõte

Suhtekorraldaja ja endine IRL-i poliitik OTT LUMI rääkis 26. aprilli Vikerraadio hommikuprogrammis:

Tallinnas Keskerakonda kukutada püüdvad parteid peaksid leidma värskemaid lubadusi. Jutud Mupo kaotamisest ja Tallinna TV kinnipangemisest on „nagu 30 aastat vanad Abba hitid“. „Need on sellised poliitilised sound bite'id või käibetõed, millega opereeritakse,“ märkis ta.

Islandlased andsid euro-meelsetele kinga

Sotsiaaldemokraadid, kes tüürisid Islandit läbi kriisiga aastate Euroliidu liikmelisuse suunas, said parlamendivalimistel lüüa. Sotsid pälvisid äsjastel valimistel kõigest 12,9% häältest, samas kui 2009. aastal teeniti ära 29,8-protsendine toetus.

Islandi looduse ilu.

Lüüasaamise otsene põhjus seisneb islandlaste vastumeelsuses liituda Euroliiduga ja võtta kasutusele euro. Nüüdsetel valimistel antigi toetus eurovastastele parteidele: Iseseisvuspartei sai 26,7% häältest ja teiseks jäänud Eduerakond 24,4% häältest. Nemad moodustavadki tulevase valitsuse, olles saanud parlamendis kumbki 19 kohta. Kokku on Islandi parlamendis 63 kohta. „Uus koalitsioon on vastu euroga liitumisele, ja just seda eesmärki silmas pidades käisid islandlased parlamenti valimas,“ tunnistas portaali *Popular Economics.com* toimetaja Harlan Green portaali *Russia Today*. Viie aasta taguse kriisi järelmeid on Islandil siiani tunda, kuid siiski on Greeni sõnul situatsioon saareriigis vähesel määral paranenud ja majandus näitab tõusumärke. Ka on turistid riigis tagasi. Islandlased on oma krooniga rahul ega soovi euroga liituda. Greeni hinnangul oleks pidanud kriisis vaevlevad euroriigid järgima Islandi eeskujut. „Suurema mõistmise korral võinuks Kreeka loobuda eurost ja võtnuks endale tagasi rahaühikuks drahmi,“ arvab Green. Tema sõnul on islandlased riskialtid inimesed ja nad ei jätnud kasutamata juhust säilitada oma iseseisvus. „Täna valime uue valitsuse, kellel on helged väljavaated; valitsuse, kes toetab seda, et riik jääks eelmiste põlvkondade sillutatud teele; valitsuse, kes leiab jõudu elujärje parandamiseks ja aluse loomiseks meie järeltulijate jaoks. See on Iseseisvuspartei nägemus,“ teatas Iseseisvuspartei esimees Bjarni Benediktsson viimases valimiseelses avalduses.

Indrek Veiserik

E-valimistega said võimule need, keda tegelikult ei valitud

Algus esilehel

Väljaandmine ei olnud mõeldud äriprojektina ja seda raamatut müügile ei suunatud, vaid see oli mõeldud jagamiseks neile, kes e-valimiste vastu huvi tunnevad, ja tasuta eelkõige seetõttu, et nii pääsesid informatsioonile ligi ka vähekindlustatud inimesed, kes parempoolsete poliitikute võimu ajal on nii ühiskonnanelust kui ka teabest kõrvale tõrjutud.

Professor Barbara Simonsi informatsioon on täiesti vastupidine sellele, mida parempoolsete poliitikute poolt on Eestis e-valimiste kohta levitatud. Eestis selgitati, et e-valimised on maailmas väga populaarsed, kuid Simonsi sõnul ei kasutata selliseid e-valimisi mitte kusagil peale Eesti. Eestis selgitasid parempoolsed poliitikud, et e-valimistel nõrku külgi peaaegu ei olegi. Simonsi tõestab aga ära, et praegused e-valimised praktiliselt nõrkadest kohtadest koosnevadki.

Eesti valimistulemus tõestas e-valimiste sobimatust

Eesti kontekstis on e-valimiste manipuleeritavus ka praktikast tõestust leidnud. Nimelt võitsid e-hääle abil parempoolsed parteid, kes muidu ei oleks võimule pääsenud. Ning nüüd on e-valimistest kümne küünega kinni hoidmine nende ainuke lootus võimul püsida ja üldse mingisugustki positiivset tulemust saada nii kohalikul kui ka riigi tasandil. Kui parempoolsed poliitikud oleks oma võidus kindlad ilma e-valimisteta, siis mis põhjusel proovitaks Eestis kasutada poolikult välja arendatud ja streikivat e-valimiste süsteemi, ja seda veel olukorras, kus valimistulemuste kontrollimine on lükatud alles kusaigile kaugesse tulevikku. Mingit sisulist õigustust ja põhjendust mittetoimiva süsteemi kasutamiseks ei ole. Järelikult saame ikkagi rääkida ainult sellest, et parempoolsetel on oma võimuloleku säilitamisega rasked lood ja e-susserdamine tundub olema selleks ainsaks võimaluseks.

Valimiskabiin autos – soodustingimused hääleostuks

Keskerakonna kogutud andmetel on Eesti maailmas ainus riik, kus valimiskabiin on sisuliselt toodud hääletaja asukohta, olgu see siis tema kodu, kontor, suvila, auto, naabri maja või lausa magamistuba. Valimiskomisjonil puudub igasugune võimalus kontrollida e-valimiste abil suvalisse asukohta transporditud valimiskabiini tingimusi, et hääletajat ei mõjutataks või et hääli ei ostetaks. Valimiskabiini viimine autosse või naabri tuppa on iseeneslikult juba selline toiming, mis võib

kaasa tuua soodusolukorra selleks, et hääle ostmine saaks aset leida.

Praktikast on teada juhtumeid, kus e-hääletused on toimunud grupiviisiliselt pidudel, õppeasutustes, baarides, hooldekodudes ja mujal, kus on võimalik grupp kokku koguda, öelda õige kandidaadi number ja siis kõik ühise meeskonnana hääletada. Selliste toimingute seadusevastasusele on lihtsalt suure kaarega sülitatud.

E-kuriteo tõendite kiirkorras hävitamine

Mitu inimest koostas ka hagi- sid nõudega, et e-valimiste andmekandjaid vähemalt ei hävitataks. Teisisõnu, et sellise kahtlase ja meie demokraa-

kuritarvitustega lihtsalt ei arvestanud.

Keit Pentus-Rosimannus sai e-valimiste suurvõitjaks

Reformierakonna hingeelu tundva Anna-Maria Galojani hinnangul on e-valimiste üks suurvõitja reformierakondlane Keit Pentus-Rosimannus. Oma raamatus „Kuidas minult varastati miljon“ selgitab Galojan, et e-valimised muutsid Keit Pentuse hääletusaagi kahe valimiste lõikes 70 häälelt seitsmele tuhandele häälele ja seda ilma mingi erilise pingutuseta oma populaarsust reaalselt kasvatada. Seega võib Eestis hulgaliselt manipulaatioone korda saatnud Keit Pen-

kaudu on võimalik sobivas koguses hääli kokku saada tagamaks endale valimisvõit. Parempoolsed ei saa lubada endale nende tagauste sulgemist, sest mida aeg edasi, seda vähem saavad nad loota reaalsele häälele ja seda rohkem peavad nad ennast valimisvõitjaks valetama. Siinkohal on oluline osutada tähelepanu ka asjaolule, et e-valimiste kriitika ei ole tekkinud mitte viimastel aastatel, kuid parempoolsed ignoreerivad seda ikkagi täiel määral. Tallinna Ülikooli poliitika-teooria professor Rein Ruutsoo on avaldanud, et Eesti valimisi käsitlev OSCE raport soovitas juba 2007. aastal, et e-valimiste hääletussüsteem peaks

loodi olukord, kus projektijuht saab valimiskastis toimetada täpselt nii, nagu heaks arvab või nagu tal on kästud.

Etteheited e-valimistele võimaldaksid valimistulemused tühistada

Ruutsoo on pidanud vajalikuks ka rõhutada, et ei Vabariigi Valimiskomisjonis ega selle sekretariaadis ole ametis ühtegi IT-spetsialisti. Tulenevalt sellest ei ole komisjon ka absoluutselt pädev midagi kontrollima. Professor on seisukohal, et kui sedalaadi etteheiteid oleks tehtud n-ö tavahääletuse reeglitele, siis tuleks valimistulemused tühistada. E-valimised ei täitnud demokraatlikus riigis ausatele valimistele seatud reegleid.

Kahjuks ei ole Eestis aga valimistulemused tühistatud ja võimul on endiselt need, kelle hääletusaak salapärasel viisil e-kanalites paisus. See on avalik saladus, et asi ei ole aus, kuid niipalju Eestis veel tõde välja öelda ja selle põhjal käituda ei julgeta, et me näeksime täna-val inimesi valevalitsejate tagasiastumist nõudmas. Kahjuks on nad võimul ja nagu praktika on tõestanud, ei ole Eesti nende valitsemisest võitnud. On aga katastroofiliselt kaotanud.

Seega ei ole e-valimiste tühistamata jätmise hind mitte üksnes kaugenemine demokraatiast, vaid meie riigi otsene sotsiaal-majanduslik allakäik. See ei ole mitte teoreetiline väide või arvamus, vaid selles allakäigus võib veenduda igaüks ise, kes natukenegi Eestis ringi vaatab – riigist lahkuvad inimesed, majanduslikud läbikukkumised, vaesuses elavad lapsed jne.

E-valimiste abil võimul olevad valevalitsejad on läinud Eestile liiga kalliks maksma.

E-valimistes tahtlikud turvaaukud sees

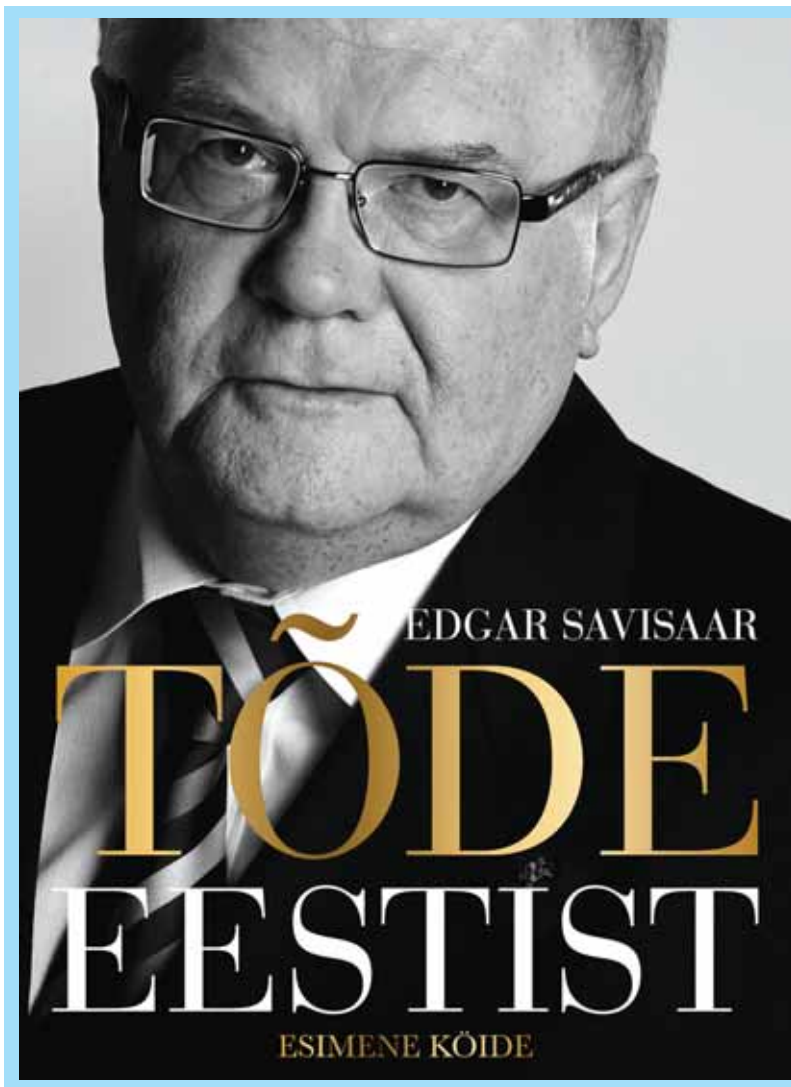
Parempoolsed asuvad oma e-valimistega ikkagi suhteliselt piiratud mänguterritooriumil. Ühelt poolt peab looma võimalused enda võimul hoidmiseks ja neid võimalusi avatuna säilitama. Teiselt poolt peab olema igaks juhuks valmis ikkagi võimaliku manipulatsiooni selgitamiseks ja selle kellegi kaela ajamiseks, sest ei saa ju välis- tuda, et kusagilt tuleb ikkagi midagi avalikuks ning ühel hetkel on skandaal õhus.

Tulenevalt ülaltoodust on loogiline järeldada, et e-valimiste süsteemi on tahtlikult ja teadlikult jäetud sisse teatud turvaaukud, mille kaudu on võimalik vajadusel valimistulemuse mõjutada (andes teatud inimestele teatud juhtnöörid) või mille kaela on võimalik hiljem ajada omade poolt süsteemi sees toimunud hääle muutmise manipulatsioonist kui juhuslikku häkerdamist väljastpoolt.

TULEKUL TEINE TÕDE EESTIST:

Edgar Savisaarel on teoksil järgmine raamat, „Tõde Eestist. Teine köide“.

Siinesitatud katkend uuest teosest kõneleb e-valimistest, mida autor nimetab otsesõnu e-kuriteoks.

tiat manipuleeriva valimis- protseduuri tõendid jääksid alles.

Kuid kas kohtud kuulasid? Loomulikult mitte. Vabariigi Valimiskomisjoni esimehe Heiki Sibula korraldusel hävitati kõik tõendid, ja kiirkorras. Ehk siis e-kuriteo tõendid hävitati viisil, nagu kuritegude puhul ikka kombeks tundub olevat.

Nii nagu kohtud ei arvestanud taotlusega e-valimiste manipuleerimise arvatavad tõendid säilitada, nii ei võtnud kohtud sisulise arutluse alla ka paljusid teisi kaebusi ja proteste e-valimiste osas. Valimistulemused hävitati ja Reformierakond kuulutati valimiste võitjaks. E-valimisi kaitsnud tuumik Märt Rask, Heiki Sibul ja nende kaaskond erinevate vihjete ja otseste

tus-Rosimannust nimetada e-valimiste suurvõitjaks küll.

Parempoolsed ei saa lubada e-hääletuse testimist, sest nad on sunnitud end valimisvõitjaks valetama

Tegelikkuses on loomulikult arusaadav, miks parempoolsed

olema sõltumatu osapoole poolt sertifitseeritud. Ruutsoo ei ole kuidagi suutnud mõista, miks on Eestis mindud korduvalt demokraatia elementaarse nõude – ehk siis sõltumatu kontrolli olemasolu – vastu, ja seda täiesti teadlikul viisil. Professori sõnul oli e-vali-

Mingit sisulist õigustust ja põhjendust mittetoimiva süsteemi kasutamiseks ei ole. Järelikult saame ikkagi rääkida ainult sellest, et parempoolsetel on oma võimuloleku säilitamisega rasked lood ja e-susserdamine tundub olema selleks ainsaks võimaluseks.

poliitikud ei ole e-valimiste süsteemi testimisest huvitatud. Süsteem ei ole turvaline ja selles on n-ö tagakused, kust-

miste teine suurt muret tekitanud võtmekoht see, et hääletuse projektijuhil oli pidev juurdepääs serverile. Sisuliselt

Võim vastandub valimatult vaimule

„Eestis ei räägita kultuuripoliitikast, vaid rahast.“ Sellise tõdemusega alustas Keskerakonna kultuurikogu konverentsi „Kultuuripoliitika mõttekoda“ 13. aprillil kogu üks aseesimehi, Salme kultuurimaja juht Sulev Loo. Ja jätkas: „Sisuline diskussioon kultuurirahva ja kultuuriministri vahel puudub.“ Et pessimistlikke tendentse kaardistada ja vahest ka mõnd väljapääsuava leida, peab 2010. aastal loodud kultuurikogu vajalikuks vähemalt kord aastas suuremalt kokku tulla.

URMI REINDE
Tekst ja fotod

Seekord veedeti sisukas laupäevane õhtupoolik Tallinnas Raekoja platsis Hopneri majas. Keslinna vanem **Mihhail Korb** tervitas kokkutulnuid „oma territooriumil“ ja märkis alustuseks, et näiteks isegi

perekonnast ja suguvõsast kuni kodumaani välja, ning seda suhtlust ja sotsialiseerumist on vaja reguleerida, seda teeb aga poliitika,” väitis Palmaru. Kui valimistel poliitikud „liisivad“ võimu, siis Eestis on võim ennast tänaseks „lukustanud“. Jah, poliitika ei saa kunstile ette kirjutada, mida see tegema peab, aga on ka vastupidi – kunst ei saa ka poliitikuks sundida.

„See oli veel võimalik 25 aastat tagasi loomeliitude pleenumil, aga mitte enam,“ arutles Palmaru. Seda näitas ka hiljutine selle pleenumi sordiinalune mälestuskogunemine Riigikogu saalis. Palmaru kinnitusele aga on Eesti-suguses väikeriigis kunsti eksistentsiks poliitikat vaja, sest turg ei suuda loomingut tagada. Selleks on vaja teata-

täieliku teksti järgmises, 8. mai numbris.)

Tallinna Ülikooli professor Rein Veidemann pidas vajalikuks alustada tuntud, kuid ununema kippuva tsitaadiga Paul-Eerik Rummolt, kui too oli veel poet: „Me hoiame nõnda ühte / kui heitunud mesilaspere...“

Ta viitas sellele, et oleme väike maa ja väike ühiskond, „vaid kaks keskust, mis mujal maailmas on vaid üks linnaosa“.

Veidemann rõhutas, et solidaarsus on olnud see, mis eestlasi on kaks korda ajaloos viinud vabanemiseni – riikliku, rahvusliku ja territoriaalse iseseisvuse loomiseni.

„Subsidiarsus on hirmus sõna! Palju ilusam on läheduspõhimõte!“ – tõi Veidemann kasutusele eestikeelse termini tihtikasutatava, kuid kaugeks jääva võõrsõna asemele. Peame olema solidaarsed, meie otsused peavad olema lähedal tegijatele, ja me peame siduma oma vabaduse kokku vastutusega – see oli tema peamine sõnum.

Endine Nuku- ja Noorsooteatri direktor **Meelis Pai**, kes esines

SULEV LOO:

Sisuline diskussioon kultuurirahva ja kultuuriministri vahel puudub.

kolm teesi: esiteks – tühja sest suurest etenduste ja publiku arvust, vaid hoopis: tee vähem tööd, siis on kõik korras; teiseks – tühja sest vaimusest, peamine, et tehtu mahuks võimu tabeli vormi; ja kolmandaks – tühja sest riigimehelist käitumisest!“ resümeeris Pai teatripoliitika teravkohad. „Vaadates viimase aja teatri-

karistamatuse tunnet. Näib, et võimu juures olevad inimesed on kaotanud reaalsustaju ning unustanud inimlikkuse ja väärikuse,“ kurjustas Pai, kelle ettekande kogutekst on avaldatud tänase Kesknädala kodulehel.

Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu direktor

tegu,“ hoiatas Kollist. „Meil peavad olema teed, koolid, ülikoolid, ajalugu, TV, raadio ja kirjutatud tekstid. Ning kui sind pole internetis, siis pole sind olemas. Me peame oma tekstid suutma digitaliseerida!“

Endine rahvastikuminister, nüüd Riigikogu liige **Eldar Efendijev** meenutas oma mi-

KAKS EKS-i: Ekskultuuriminister Raivo Palmaru (vasakul) ja eksrahvastikuminister Eldar Efendijev.

kunagi väga vaimne Õpetajate Maja Hopneri naabruses kannab nüüd rohkem ärifunktsiooni ja seal peetakse isegi pulmi, kuigi vaja oleks rohkem kultuuriüritusi linnarahvale. Tallinna Ülikooli teadur, endine kultuuriminister **Raivo Palmaru** rääkis kultuurist ja selle praegustest suundumustest üsna krõbedalt.

„Pommiauk,“ defineeris ta mõistet Eesti kultuuripoliitika. Tema oma teoreetilistest kõrgustest ei näegi, et oleks võimalikud mingid lahendused, sest „viimasel ajal on tunne, et meil polegi enam ühist arusaama, s.o baasarusaama sellest, mis asjad üldse on kultuur, poliitika või kultuuripoliitika“. Palmaru sõnul mõistetakse kultuuripoliitika all rohkem kunstilist tegevust, kuigi tegelikult on kultuuri tähendus laiem, hõlmates näiteks ka ettevõtlust ja majandust.

„Kultuur on ühiskonna tähenduste süsteem,“ rõhutas ta. Iga laps satub sündides kohe sotsiaalsesse keskkonda, alates

vat ümberjaotust ja norme, seadusi jm regulatsioone.

„Samas tuleb jälgida, et säiliks kunsti autonoomia,“ rõhutas Palmaru. „Igasse rünnakusse Kultuurkapitali vastu tuleb suhtuda äärmiselt tõsiselt, sest see on samavõrdne rünnakuga kultuuri vastu.“

Palmaru väitis, et Eesti on kohutavalt tsentraliseeritud riik ja otsustamine ühest punktist ei ole normaalne.

„Kultuuripoliitika peab arvestama mitte ainult elitaarsete nõudmistega, vaid olema palju demokraatlikum. Minu põhisõnum on: kultuur ei ole valituse jooksupoiss.“

Keskerakonna aseesimees **Enn Eesmaa** rääkis pikemalt Riigikogu kultuurikomisjoni tööst, mis kahjuks tegeleb põhiliselt vaid haridusküsimustega. Ta meenutas ka nõukogude aega, kus rahvas koondus just kultuuri ümber, et rahvast säilitada ja inimeste hinge helgemaks muuta. (Kesknädal avaldab Eesmaa ettekande

aprillikuus tihti meedias, tõi oma sõnumi ka Keskerakonna kultuurikokku:

„Tänast kultuuripoliitikat vaadates näib, et põhialusteks on

ÜLLE JUHT tsiteeris vahelduseks **Ingrid Bergmani:** „Mis on õnn? Tugev tervis ja nõrk mälu.“

pilti, tõuseb esile tõsiasi, et võim on hakanud domineerima vaimu üle. Lausa niipalju, et võimu valimatu kasutamine on tekitamas võimukandjates

Andres Kollist andis lühiülevaate kogu riigi raamatukogude olukorrast. Ta nimetas, et Eestis on hetkel 1166 raamatukogu, kellele on ette nähtud 32 miljonit eurot (500 miljonit krooni), ja neis on kokku 3500 töötajat. Näiteks kõigi Eesti ülikoolide raamatukogudele lubatakse tarvikute ostmiseks meil kulutada 3,83 miljonit eurot, samal ajal kui (võrdluseks!) ainuüksi Stanfordi ülikoolil (ja ka teistel võrreldavatel ülikoolidel) USA-s on see näitaja 20–22 miljonit USD.

Kollist tuletas meelde, et Eesti riik deklareerib, et meie prioriteet on infoühiskonna edendamise, s.t info peab olema tasuta kättesaadav. Ülikooliraamatukogud ongi avatud kogu ühiskonnale. Kuid Kollist tõi näite, et samas tuleb imetleda ka tsüktsi rahvast, keda on kokku vaid 12 000 ja kelle maa on sama suur kui Prantsusmaa, kuid nemadki suudavad hoida oma keelt ja kultuuri! „Progressiga sõidada ei ole tark

nistrijast, et rahvastikupoliitika suudeti luua põhimõttelised printsiibid – dialoog vastandati senisele monoloogile, ning multikultuursus vastandati pildile „üks rahvus – üks kultuur“. Samuti võeti suund nende printsiipide baasfinantseerimisele ja loodi alused integratsiooniks. Teisest rahvusest inimestega suheldes tuleb kõigepealt saavutada usaldus, rõhutas Efendijev. Siis toetavad nemad ka eestlaste ettevõtmisi.

Valga kultuuri- ja huvialakeskuse direktor **Ülle Juht** võttis oma etteastes kokku kogu päeva, tänades kõiki esinejaid sisukuse ja uute ning heade mõtete eest, mida tema saab Valka kaasa viia ja oma töös kasutada. Lõpetuseks ta tsiteeris Ingrid Bergmani: „Mis on õnn? Tugev tervis ja nõrk mälu.“ Näib, et vähemalt kultuuriinimesi mälunõrkus ei vaeva. See on sagedamini omane poliitikutele ja pahatihti valijatele.

Tallinn 10130 Toom-Rüütli 3/5
www.kesknadal.ee

Rahvast irdunud võim

Meie põhiseaduse 1. paragrahv sätestab: Eesti on iseseisev ja sõltumatu demokraatlik vabariik, kus kõrgeima riigivõimu kandja on rahvas. Tegelikult räägib aga midagi muud.

Seadusandliku võimu teostaja Riigikogu on tegelikult valitsuse käepikendus. Koalitsioonierakondadel on Riigikogus enamus, seega puudub opositsioonil igasugune võimalus valitsuse rahvavaenulike tegevusele vastupanu osutada. USA-st imporditud president vaatab külma rahuga pealt, kuidas valitsuse ajuvaba tegevuse tagajärjel on kogu riigi majandus laostatud. Rahvas põgeneb riigist nagu rotid uppumisele määratud aluselt.

50 aastat Nõukogude okupatsiooni ei teinud eestlasest venelast, kuid 20 aastat iseseisvat Eesti riiki püüab venelast eestlast teha. Vene noortelt võetakse võimalust emakeelset haridust omandada, sundides neile peale eestikeelset kooliõpet. Tegemist on inimõiguste rääge rikkumisega.

Kui ühelt venekeelse kooli abiturientilt TV-s küsiti, mis temast edasi saab, siis oli vastus: „Tahan sõita Eestist võimalikult kaugele – USA-sse või Austraaliasse, sest Eestis puudub noortel võimalus iseseisvat elu alustada.“

ETV parodeerib küll ENSV-teemal, kuid hoidub targu Ansipi valitsuse kritiseerimisest, kuigi värsket materjali oleks ülikülluses.

Mart Laari kunagine ärplemine „Plats puhtaks!“ tegi Eesti põllumajanduses platsi nii puhtaks, et riik enam ei suuda omamaise toodangu oma rahvast toita, vaid Euroopa Liit saadab sadade tonnide viisi toiduabi hädasolijatele jagamiseks. Loodud on Toidupank ja nn supiköögid. TV-3 uudistesaatel 3. aprillil oldi sunnitud tõdema, et rahvas lausa nälgib – paljud elatuvat vaid kaerahelvestest ja kruupidest.

Eesti Panga äsjasest ülevaatest selgub, et pooltel majapidamistel pole mingeid sääste. Samal ajal Swedbanki Eesti üksuse kasum esimesel veerandaastal oli 42,3 miljonit eurot, mis maksuvabalt jääb panga kasutada.

Selline on Ansipi valitsuse liberaalse majandamise tulem. Aastaid tagasi räägiti meil palju maffia tegutsemisest Itaalias ja USA-s. Tänapäeval pole vaja nii kaugele minna, sest maffia tegutseb lausa valitsuse tasandil. (Teatavasti maffia kujutab endast isikute rühmitist, kes mitteametlikult üritab saavutada poliitilisi ja varalisi eesmärgi.) Meil algas see härra Laari juhitud rublatehinguga. Eesti krooni kasutuselevõtul tulnuks Eesti Panga rubladevaru tagastada NSV Liidule, kuid tegelikult Laar oma alluvatega müüs need rahatahed tsetseeni mässulistele. Täni on teadmata, kuipalju asjaosalised endale riigi raha tasku toppisid. Edasi tulid Siim Kallase kümne miljoni dollari afäär ja VEB-fondiga seotu.

Selleks et Eesti Pangast enam mingit komprat ei lekiks, määratigi Mart Laar selle panga nõukogu esimeheks – teisisõnu, kits pandi kärneriks. Tegemist jagub talle piisavalt. Panga arhiividest tuleb ju kõrvaldada kõik valgustkartvad materjalid, mis on seotud Laari enda, aga ka paljude teiste inimeste tegevusega.

Elmar Hollmann, Kärdla, Hiiumaa

Vandersellid

Uhti, uhti uhkesti, Siim läks ära Brüsselis. Kranich arvas: küll on hea, Eesti Lotos mul ehk veab.

Ülemkohtunik on Rask, mälu nõrk – ja asi vask. Lipstok kaitseb vadereid, peidab pangas pabereid.

Ja ka teised oravad jõudsalt raha tarivad. Kes saab ämmalt, kes saab kapist, omad poisid pole papist.

Oravad on jälle ohvrid, süüdi selles rahakohvrid. Ajakirjanikust haid kõigest sellest teada said.

Siimul hari punane, Kranich saadab seenete, Raskil mälu ei vea, Lipstok midagi ei tea.

Rahvas vangutab vaid päid: sulid ametisse jäid.

Ülo Tippo, Viljandi

Kui tööandja palgakokkuleppest kinni ei pea

Mõni ettevõtja esmalt lubab töö eest normaalset tasu, aga kui töö valmis, siis maksab töötajale vaid poole lubatust ja toob ettekäändeks lapsikuid vabandusi. Kuipalju leidub selliseid ettevõtjaid, kes töötajaid narrivad ja orjana kohtlevad? Kuna ühe ettevõtja juures vahetuvad töötajad pidevalt, siis sai uuritud, et miks see nii on. Jätan siinkohal konkreetseid nimed ütlema.

Üks pettasaanu rääkis, et mõne aasta eest oli ta käinud selle ettevõtja juures kraavi kaevamas ja eelkokkulepe oli olnud kolmsada krooni. Kui töö saanud valmis, öelnud ettevõtja, et kolmesadat ikka ei maksta, sest töö sai ruttu valmis. Töömees saanudki vaid 150. Sama ettevõtja kasvatavad erinevaid juurvilju ja kasutab sügisel saagikorjamisel rohkesti tööjõudu. Jutt alguses ikka sama, et lubatakse korjajatele normaalset tasu, aga kui saak on korjatud, maksab poole vähem.

Selliste ettevõtjate juures vahetuvadki töötajad pidevalt, sest kui tööandja pole sõnapidaja ja petab, siis keegi ei taha sellise narrija juures töötada.

Hillar Kohv Viinahaualt, Tori vald, Pärnumaa

Sinililled sosistavad Sulle salamisi suve saabumisest.

Kust küll selline tigidus?!

Kui olin 15. aprilli Postimehest läbi lugenud Margus Mihkelsi artikli „Kasutu bande“, tekkis mul mitu küsimust. Kust pärineb selle noormehe tigidus keskerakondliku linnavalitsuse suhtes? Kes talle maksab, kui ta püüab rahva ajusid pesta? Kas tõesti tema mõtlemisvõime on nii madal, et ta nõustub raha eest õigustama neid kuritegusid, mida on globaalse rahavõimu teenistuses poliitikud meie rahvale põhjustanud? Mihkelsi kirjatükki tuleb pidada „ajude komposteerimiseks“. Mihkelsi pahandab sellepärast, et Tallinnas peab käima kummikutega. Kunagi oli aeg, kui kummik oli suur luksus. 70 aastat tagasi, minnes Varbla kooli IV klassi, olid meil jalas pastlad. Pollari karjamaal oli tee peal sügav vesi, kust pidime läbi minema. Märgade jalgedega tuli koolipäev mõõda saata ja koolist koju minnes said jalad uuesti märjaks.

Sõjaaegses Eestis mu isa, vanaisa ja kaks onu tegelesid kalapüügiga. Kuid ma ei mäleta, et neil olnuks kunagi kummisaapaid. Minagi tegelesin 1947.–1949. a. kalapüügiga, kuid kummisaarikuid polnud. Ka tänava kevadel jäi kalosidest väheks ja mõnel päeval tuli kummikud jalga panna. Ei tule mõttesegi hakata selles Keskerakonda süüdistama. Samuti mõistab Mihkels hukka, et Tallinnas on linnatransport tasuta. Temal on võimalik autoga tööle sõita, aga paljudel pole sellist võimalust. Nemat peavad bussiga liikuma ja on arvatavasti väga tänulikud oma linnale tasuta sõiduvõimaluse eest. Kui Mihkels hakkaks lugema ajalehte Pealinn ja vaatama Tallinna Televisiooni, küllap siis väheneks ka tema tigidus linnavõimu vastu. Ta hakkaks mõistma ehk sedagi, millist kahju on meie parempoolsed valitsused

teinud Eesti riigile. Kõige suurem ja korvamatu kahju peitub selles, et äriühingute brutokasum jäetakse maksustamata – Eesti rahva tööga loodud rikkus läheb teistele riikidele. Välisfirmad viivad maksustamata kasumi Eestist välja, aga samas kuuleme riigil ei jätku raha. Margus Mihkels võiks küsida Andrus Ansipilt, kuipalju on välisfirmad selle maksustamata kasumi näol meilt kingitusi saanud. See arv on salastatud, aga Eesti kodanikel on moraalne õigus seda teada. Mina riigivalitsuse kohta ei kasuta Mihkelsi sõnu „Kasutu bande“. Oma loo aga lõpetan tema teiste sõnadega: *Et riiki ei juhitaks nagu lollidele sihitud valimiskampaaniat. On seda palju palutud? Kas võib loota, et praegune valitsus saaks sellega hakkama.*

Manivald Müüripeal,
81-aastane pensionär
Pärnumaa Varbla vallast

Polegi Eestis poliitikat...

Kummutamist nõuab kaks müüti: et Eesti sammub liberaaldemokraatlikku teed ja et Mart Laar on Margaret Thatcheri õpilane.

Kas meie liberaalid on õppinud Thatcherilt?

Poliitikas teatavasti ei ole õpilasi ega sõpru, vähemasti samades kaalukategooriates. Õpilaste ja sõprussuhte on isiklik ja tunnetuslik, seda ei reklaamita. Kui see Laari puhul siiski nii juhtus, tulebki seda võtta ajakirjanduslik-suhtekorraldusliku reklaamina. Kui Thatcher oma koduparteilaste – tooride ja Briti rahva poolt umbusaldatuna 1990. aastal lõpetas, polnud meie isamaalaste liider veel õieti alustanudki; hiljem olid neil vaid mõned juhuslikud kokkupuuted. Mida siis meie „poliitikaisa“ õppis Inglismaa seni ainumalt naispeaministri? Siin pole eestlasel inglasele midagi õppida.

Kui Thatcheri panus kommunismimüüri hävitamisel oli reljeefne, siis meie kahekordse peaministri panus – olematu. Sotsialismi hävitamine omal maal – see oli suure ja väikse peaministri üks peaülesandeid, ehkki maiti olid olukorrad võrreldamatud. Näib, et Raudsel Leedil, rakendades friedmanistlike jõu võtteid, ei läinud see kuigivõrd korda. Drakooniline sotsiaalpoliitika ja rahva nurisemine oli üks põhjus, miks ta oli sunnitud lahkuma Downing Streetilt. (Üks osa pikavahelistest inglasest nõudis veel nüüdki kadunukesele kuninglike matuste asemel odavmatust.) Just siit oleks võinud meie „friedmanistlik koolkond“ õppida: 19. sajandi liberalismi taastamine olematu (õhukese) sotsiaalpoliitikaga on tänapäeva heaoluriigis ohtlik skolastika. (Nagu ta meil on viinud riigi tühjaksjooksu.) Lõpuks tähtsaim – „õpilase“ õpivõimetus: Thatcher rõhutas

korduvalt oma vastuseisu Eurooliidu ja ühishraha suhtes ning tal oli suuri teeneid, et Inglismaa jäi välja eurotsoonist. (Võib-olla, või isegi päris kindlasti, oli see MT poliitikast väljalükkamise peapõhjus.) Meie „liberalistid“ aga karjusid: „Euroopasse! Andke meile euroraha!“ Ja võib-olla, eeldades, et Laaris on mõtlejat ja ajaloolast, oligi fiasko tunnistamine viimase saladusliku poliitika tagasitõmbumise põhjuseks?

Kas meie „liberaalid“ üldse olidki liberaalid?

Muidugi ei olnud! Mart Laarile, Siim Kallasele ja Co-le võis lihtsalt kätte sattuda Milton Friedmani (1912–2006) raamat „Kapitalism ja vabadus“ (1994), loengusari, mistellimusena vormus raamatuks 80-ndail. Eelkõige oli see mõeldud malakaks „sotsialismi“ vastu heaoluriigides. Friedmanism on kapitalistlik utopia, sotsialistlike utopiate vastand. Printsipiilid eeldab see teooria ideaalselt ise-

toimivat inimest, ühiskonda ja riiki, kusjuures viimane on üliõhuke, ideaalselt jagatud ja piiratud. Säärane ideaalriik paneb paika vaid konkurentsikapitalismi (ideaalse!) „mängureeglid“. Enamik eluvaldkondi sellises riigis on eravalduses, sealhulgas sotsiaalhoolekanne, pensionid, vaeste abistamine. Majanduses puuduvad subsiidiumid, piirangud jne. Raha aluseks on usaldus (sestap Eesti oma kullavaruga lõpparve tegigi). Loomulikult kuulutasid meie saamamehed end liberalistideks, laulsid mõne oodi vabadusele ajakirjanduses (S. Kallas) ja „töö“ läks lahti. Majandusklassik A. Smith olevat öelnud, et riiki hävitada on raske. Meie omadellid ei olnud, nagu nüüd näeme. Et konkurentsikapitalismi siin siiski ei sündinud, et Eestist on tänaseks saanud monopolistlik või kartellipõhine riik, et majandus, tootlikkus ja ühiskond järjest õhenevad, aga vastukaaluks riigi-

aparaat ja sinekuurid [vähed tööd nõudvad tulused ametid] järjest paisusid (ju näitasid viimased suurt tululikkust!), siis jäi „riigiarhitektidel“ üle vaid kukalt kratsida. Euroopasse! – nii heitsid meie liberaalid lõplikult oma friedmanistmaski. Sattusime kapitalistlikust utopiast sotsialistlikku utopiasse – Euroopa Liitu. Kus pole ei konkurentsijajandust, ei raha-ega fiskaal(eelarve)poliitikat. Kus aga on väikeriikide vasalliteet [feodaal-istlik sõltuvussüsteem Euroopas]. Neis riikides toimub üksnes administreerimine, kusjuures kõlvatu. Peamine eesmärk ongi kõlvatuse säilitamine. Eestis on selle kõlvatuse eriliigiks äärmine ebaõiglus palga- ja tulusuhetes.

Kas saab enam rääkida Eestis poliitikast kui riigijuhtimise kunstist? ESTIS POLE POLITIKAT! Siit lähtudes saab vastuse kõikidele Eesti küsimustele.

Ants Metsla, Väandra

Miski p

Pealkirjas tunneme ära Murphy seaduse teise tuleuse. See haakub paraku hästi planeerimisega, mille eesmärk on tagada võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajadusi ja huve arvestavate tingimused säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu kujundamiseks, ruumiliseks planeerimiseks, maakasutuseks ning ehitamiseks.

ARVO KÄARD
professor, Eesti
Mereakadeemia

Tallinna Sadam on aktsiaselts, mille omanik on Eesti Vabariik. AS-i Tallinna Sadam koosseisu kuuluvad Muuga sadam, Paldiski Lõunasadam, Vanasadam, Paljassaare sadam ja Saaremaa sadam.

Suurõnnetuse oht

27 aastat tagasi valminud, toonase nimega Tallinna Uus-sadam rajati peamiselt teravilja ja külmutatud toidukaupade importimiseks Nõukogude Liitu.

Tallinna Sadam plaanib tuleviku üha rohkem rõhku panna olemasolevate ja tulevaste kaubavoogude kinnistamiseks läbi kaupadele lisandväärtuse loomise, kasvatada enam põhja-lõuna suunalisi vedusid, teha Tallinna sadam Läänemere idaosa jaotuskeskuseks piirkonna ettevõtete teenindamisel ja kaupade/materjalide/varuosadega varustamisel, arendada oma territooriumidel kinnisvara ning pakkuda välja muid tellija soovile vastavaid teenuseid. Üheks suurepäraseks võimaluseks seda teha on tööstusparkide väljakujundamine Muuga sadamas. AS Tallinna Sadam ise pole suurõnnetuseohtlik ettevõtte, kuid selliseid ettevõtteid tegutses AS-i Tallinna Sadam koosseisu kuuluvates sadamates.

Tähismaa: Äri

Ajakirjanik Inno Tähismaa kirjutab oma blogis Äripäeva ja Kapo hädast Savisaare skeemidega ning ühtlasi annab nõu, mis edasi teha.

„Tänast (24.04) Äripäeva lugedes jääb mulje, et nii Äripäev kui ajalehele tõenäoliselt infolekitanud Kapo ja/või prokuratuur on hädas Keskerakonna juhi Edgar Savisaare skeemide paljastamisega.

Šveitsi kohtutele on tehtud mitmeid järelepärimisi, aga nagu nende Šveitsi asjadega on, nad kaitsevalt kiivalt oma saladusi, sest sellest sõltub Šveitsi majanduslik olukord. Sama lugu Liechtensteinis, ega asjata pole

ole nii lihtne kui paistab

Tallinna sadam

Muuga sadama ohutusbukletis on öeldud: „Kõik selles brošüüris toodud andmed pärinevad ettevõtelt endilt, kes ka edastatud info õigsuse eest vastutavad.“ Ses ohutusbukletis on ära toodud võimaliku suurõnnetuse mõjualad, mille määramisel ei ole arvestatud olemasolevat hoonestust ega haljastust, mis võivad ohuala maksimaalsuurust vähendada. Väidetud on ka, et suurima õnnetuse tagajärjel võib väljaspool sadama territooriumi tekkida ehitistele kergemaid kahjustusi. Kui vaadata Maa-ameti kodulehekülge, siis ohtlike ettevõtete ohualadel märgatavate kahjustustega ehitiste kohta me ei leia.

Tapvad naftamiljonid

Suurõnnetuse ohule lisaks „tapavad naftamiljonid värsket õhku“ (Harry Tuul ja Peeter Raidla, „Naftamiljonid tapavad värsket õhku“, Äripäev 10.03.2006).

Alates 1998. aastast on Muuga sadamas teostatud pidevat atmosfääriõhu kvaliteedi seiret, mida viib läbi OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus. Tänavuse aasta esimesel poolel on planeeritud paigaldada lisaks olemasolevatele kolmas välisõhu seirejaam, mille abil on võimalik mõõta õhusaastet ka Randvere küla suunal. Atmosfääriõhu kvaliteedi seirega seonduvalt tekitavad küsimusi aga Eesti ajakirjanduses ilmuvad artiklid, näiteks „Muuga sadam haiseb jälle“ (Õhtuleht 18.03.2013), „Poo-

led elanikud peavad Muuga sadama haisu talumatuks“ (ERR Uudised, Oliver Kahu, 18.03.2013). Küsitakse, miks atmosfääriõhu kvaliteedi seire tulemusi ei kasutata Muuga sadama planeerimisegevuses, projekteerimistingimuste määramisel, keskkonnanõuete väljastamisel jne. Eraldi juhin tähelepanu artiklitele Eesti Päevalehes 24. mail 2012 – Andres Reimer „Vopak laieneb Muuga sadamas suure tüliga“; Delfis 28.11.2012 – Vahur Koorits „Saviranna külaselts võitleb kohtus Muuga LNG terminali vastu“ jne, milles tõstatatud probleemid tekitavad rohkesti küsimusi. Näiteks:

■ **Kas Muuga sadamas tekkivaid riske peavad maandama ettevõtjad ja avalikkus?**

■ **Kas Muuga sadama rajamisega seotud oluliste keskkonnamuutuste leevendusmeetmete eest vastutavad ettevõtjad ja avalikkus?**

■ **Kas Muuga sadamas tekkinud olukorra pärast peavad sadamat ümbritsevate külad elanikud olema pahased AS-i Tallinna Sadam planeerimisegevuse või Muuga sadamas opereerivate firmade peale?**

Saaremaa sadam on reisisadam, mis asub Saaremaal Ninase külas Küdema lahe ääres. Kevadel 2006 valminud süvasadamas on kaks kaid kuni

200 m pikkuste laevade teenindamiseks, lisaks kai sadama abilaevastikule ja ujukviki väikelaevade teenindamiseks.

Saaremaa sadamaga samad hädad?

AS Tallinna Sadam esitas 18.06.2010 Mustjala vallavalitsusele Saaremaa sadama, Tamme, Sadama tankla, Sadama parkla, Ninase ja Valla tee kinnistute lähimbruse detailplaneeringu algatamise taotluse. Osa Ninase küla elanikke on seisukohal, et Saaremaa sadamasse kavandatav sadamatööstus võib avaldada ne-gatiivset mõju puhkuse veetmisele, kinnisvara väärtusele jne. Läbiviidud strateegiline keskkonnamõjude hindamine mõnab ainsa reaalse keskkonnanõuete meetmena ehitada 287 m pikkune ja 4 m kõrgune mürakaitsekraan.

Põhiküsimuseks on ja jääb: kas sadamates „tellijate“ (operaatorite) soovidele vastu tulles on erinevat tüüpi tootmistega (nt puit, nafta, väetised, puistekaubad jne) tööstusparkide väljakujundamisel üldse võimalik käsitleda strateegilise keskkonnamõjude hindamise käigus või oleks otstarbekas erinevatesse sadamatesse tööstusparkide väljakujundamisel lähtuda üht tüüpi tootmistest ja sellega kaasnevatest ohutusnõuetest?

Lõpetuseks – kõike eeltoodut arvestades jääb küsimus: kas Muuga sadama näitel Saaremaa sadamas kõik kordub (J.O.K.K.)?

kui Seppiku ministriks oleku ajal tõi politsei juht Kalle Laanet politseiasutused ilma konkursita Kalevi majja Tallinnas Pärnu maanteel. Seppikutelt Savisaarele liikunud raha oli ilmselt mõeldud obrokina perekonna bossile eduka tehingu eest ja on üllatav, et see raha tagasi küsiti. Ilmselt oli raha tagasiküsimine põhjus, miks Seppiku ja Savisaare teed mõni aeg tagasi lahku läksid. Keskerakond on kõigele vaatamata ikkagi juuri ettevõtte, nagu ka Katoliku kirik või Cosa Nostra.“

www.innojairja.blogspot.com

päev ja Kapo hädas Savisaare skeemidega

need riigid liitunud Euroopa Liiduga, mis lubab neil oma asja edasi ajada. Ainult terrorismiga seotud info antakse välja, aga nagu lehes avaldatud infost võib välja lugeda, pole Savisaart õnnestunud terroristiks tembeldada.

Jah, ma tunnistan, et ega see lihtne pole, infot kaevata. Kunagi Äripäevast töötades teise tuntud skeemitaja Ernesto Preatoni tegevustuurides viisid jäljed mind samuti Šveitsi ja Liechtensteini, kus mul õnnestus rääkida advokaadiga, kes aitab teiste advokaatide loodud skeme paljastada. Ma soovitsaks ka Kapo töötajatel ja Äripäeva ajakirjanikel mõne sellise advokaadiga ühendust

võtta. Kui hästi rääkida, on nad ehk nõus isegi niisama aitähi eest natuke tööd tegema, aga Äripäeval või Kapol ei tohiks olla probleemi õilsa eesmärgi nimel vähe kukrut kergendada. Olgu öeldud, et Šveitsis on oma varikontod suurel osal Euroopa valitsusjuhtidel ja ettevõtjatel, ikka selleks, et varjata oma raha ja tulusid. Euroopa sotsialistidest juhtidel ei kõlba ju näidata, kui rikkad nad tegelikult on, valijad saaks väga-väga pahaseks. Savisaarega on sama lugu.

Mis Seppikutesse puutub, siis liikus Seppikute poegade firma kaudu raha, mis saadi Kalevi kommivabriku endise omaniku Oliver Kruuda käest ajal,

TALLINNA TV 6. – 12. mail

ESMASPÄEV, 06.05

06:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
06:15 Aleksei Turovski lood*
06:45 Kraamikaamera 8/10*
07:15 Pühapäevateed*
08:15 Mina, tallinlane*
08:45 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
09:00 Linnaliiklus*
09:25 Kultuurimeeter*
09:55 Keskkonnanädal*
10:25 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
10:40 Aleksei Turovski lood*
11:10 Kraamikaamera 8/10*
11:40 Mina, tallinlane*
12:10 Linnaliiklus*
12:35 Kultuurimeeter*
13:05 Keskkonnanädal*
13:35 EMV Kümnes tantsus 2013*
14:00 Pühapäevateed*
15:00 OTSE: Ülekanne Riigikogust Draamaseriaal. Armuleek
17:15 TÄNA. Uudised
18:00 Kaming suun - TTVs tulekul...
18:15
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 82/145
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub Terve tervis
19:30 TÄNA. Uudised
20:00 Osama (Afganistan 2003)
20:30 TÄNA. Lühiuudised
21:00 Osama (Afganistan 2003) jätkub
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Iraan. Müüdid ja tegelikkus
22:35 Linnaruumi arhiivist. Keldrimäe*
23:05 Vintskapist soklini*
23:35 TÄNA. Uudised*
00:05 Kaming suun - TTVs tulekul...*
00:30 Terve tervis*
01:00 Draamaseriaal. Armuleek*
01:45 TÄNA. Uudised*
02:15 Kaming suun - TTVs tulekul...*
02:40 Linnaruumi arhiivist. Keldrimäe*
03:10 Info TV

TEISIPÄEV, 07.05

06:00 TÄNA. Uudised*
06:30 Kaming suun - TTVs tulekul...*
06:55 Terve tervis*
07:25 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
08:10 TÄNA. Uudised*
08:40 Draamaseriaal. Armuleek*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Osama (Afganistan 2003)*
11:20 Iraan. Müüdid ja tegelikkus*
11:50 Kaming suun - TTVs tulekul...*
12:15 Ülekanne Riigikogust*
15:50 Mina, tallinlane*
16:20 Kaming suun - TTVs tulekul...*
16:45 Terve tervis*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Teeme ise
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse 83/145
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub Linnaosa lood
19:30 TÄNA. Uudised
20:00 Mõtlemel taas
20:30 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Mõtlemel taas jätkub
21:35 BBC fantaasiasari. Varjud 4/6
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 BBC fantaasiasari. Varjud jätkub
22:30 Amazing Grace (USA, 2006)
00:25 TÄNA. Uudised*
00:55 Teeme ise*
01:20 Linnaosa lood*
01:50 Draamaseriaal. Armuleek*
02:35 TÄNA. Uudised*
03:05 Mõtlemel taas*
04:05 Info TV

KOLMAPÄEV, 08.05

06:00 TÄNA. Uudised*
06:30 Teeme ise*
06:55 Linnaosa lood*
07:25 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
08:10 TÄNA. Uudised*
08:40 Draamaseriaal. Armuleek*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 BBC fantaasiasari. Varjud*
10:45 Mõtlemel taas*
11:45 Nõukogude Eesti 1961*

12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 Teeme ise*
12:55 Linnaosa lood*
13:25 Amazing Grace*
15:20 Arhiivivaramu. Elamus. Teatrit vaatab Taavi Varm*
15:50 Tallinlase tarbeks*
16:15 Mõtlemel taas*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 LV Pressikonverents*
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub Meedia keskpunkt
19:30 TÄNA. Uudised
20:00 Linn ja muusika*
20:30 TÄNA. Lühiuudised
21:00 Tallinlase tarbeks*
21:30 OTSE: Tallinn 24
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 OTSE: Tallinn 24 jätkub
22:20 Valgust!
22:50 Meedia keskpunkt*
23:20 Leonard Cohen - "Olen sinu mees" (USA, 2005)
01:00 TÄNA. Uudised*
01:30 Draamaseriaal. Armuleek*
02:15 Tallinn 24*
03:00 TÄNA. Uudised*
03:30 Valgust!*
04:00 Info TV

NELJAPÄEV, 09.05

06:00 TÄNA. Uudised*
06:30 LV Pressikonverents*
06:55 Meedia keskpunkt*
07:25 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
08:10 TÄNA. Uudised*
08:40 Draamaseriaal. Armuleek*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Linn ja muusika*
10:40 Tallinlase tarbeks*
11:10 Valgust!*
11:35 Koolitants 14/18*
12:05 LV Pressikonverents*
12:55 Meedia keskpunkt*
13:50 Leonard Cohen - "Olen mees" (USA, 2005)*
15:30 Valgust!*
16:00 Meedia keskpunkt*
16:30 Tallinn 24*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Päevakava
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub Luubi all
19:30 TÄNA. Uudised
20:00 Dokumentaalfilm. Draakoni aasta
20:30 BBC krimiseriaal. Surm Paradiisil 4/8
21:30 TÄNA. Lühiuudised
22:00 BBC krimiseriaal. Surm Paradiisil jätkub
22:05 Maatriks +
22:30 Mõtlemel taas*
23:00 TÄNA. Uudised*
00:00 Päevakava*
00:30 Luubi all*
01:20 Draamaseriaal. Armuleek*
02:05 TÄNA. Uudised*
02:35 Maatriks +*
03:05 Info TV

REEDE, 10.05

06:00 TÄNA. Uudised*
06:30 Päevakava*
06:55 Luubi all*
07:20 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
08:05 TÄNA. Uudised*
08:35 Draamaseriaal. Armuleek*
09:20 TÄNA. Uudised*
09:50 Dokumentaalfilm. Draakoni aasta*
10:50 BBC krimiseriaal. Surm Paradiisil 4/8*
11:45 Päevakava*
12:10 Maatriks +*
12:40 Mõtlemel taas*
13:40 Keskkonnanädal*
14:10 Linnaosa lood*
14:40 Koolitants 14/18*
15:30 Eesti parimad vibulaskjad Kullamaal*
15:55 Päevakava*
16:20 Luubi all*
16:45 Maatriks +*
17:15 Draamaseriaal. Armuleek
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Ühistegevuse pooltund
18:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse

19:00 TÄNA. Lühiuudised
19:05 Keelatud armastus. Otse südamesse jätkub
19:30 Pärast tunde*
20:00 TÄNA. Uudised
20:30 Kultuurimeeter. Veljo Tormis Suure-Jaani festivalil
21:00 TÄNA. Lühiuudised
21:05 Elu peeglis
21:35 Eesti filmiklassika. Viini postmark
22:00 TÄNA. Lühiuudised
22:05 Eesti filmiklassika. Viini postmark jätkub
23:15 Tallinn 24*
00:00 TÄNA. Uudised*
00:30 Ühistegevuse pooltund*
00:55 Pärast tunde*
01:25 Draamaseriaal. Armuleek*
02:10 TÄNA. Uudised*
02:40 Kultuurimeeter. Veljo Tormis Suure-Jaani festivalil*
03:10 Elu peeglis*
03:40 Info TV

LAUPÄEV, 11.05

08:00 TÄNA. Uudised*
08:30 TeTeVeke. Minu lemmik loom 2. 1. osa
08:40 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
09:25 TÄNA. Uudised*
09:55 Draamaseriaal. Armuleek*
10:40 TÄNA. Uudised*
11:10 Kultuurimeeter. Veljo Tormis Suure-Jaani festivalil*
11:40 Linnaosa lood*
12:10 Terve tervis*
12:40 Valgust!*
13:10 Maatriks+
13:40 Elu peeglis*
14:10 Linnaruumi arhiivist. Kalaranna*
14:40 Inimeste lood
15:10 Päevakava*
15:35 Meistrite linn. Rätsepad*
16:00 Valgust!*
16:30 Maatriks+
17:00 Kultuurimeeter. Veljo Tormis Suure-Jaani festivalil*
17:30 Linnaosa lood*
18:00 Kraamikaamera 9/10*
18:30 Aleksei Turovski lood*
19:00 BBC loodussari. Meie erilised loomad
19:30 Roheline Tallinn
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Eesti filmiklassika. Viini postmark*
21:50 Meistrite linn. Rätsepad*
22:15 The Tuberuloited Rock Cafes
23:25 EMV Kümnes tantsus 2013*
23:50 TÄNA. Uudised*
00:05 Kraamikaamera 9/10*
00:35 Aleksei Turovski lood*
01:05 Roheline Tallinn*
01:35 TÄNA. Uudised*
01:50 Meistrite linn. Rätsepad*
02:15 The Tuberuloited Rock Cafes*
03:25 Info TV

PÜHAPÄEV, 12.05

08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 TeTeVeke
08:25 Aleksei Turovski lood*
08:55 TÄNA. Uudised*
09:10 BBC loodussari. Meie erilised loomad
09:40 Roheline Tallinn*
10:10 Inimeste lood*
10:40 Luubi all*
11:05 Elu peeglis*
11:35 Teeme ise*
12:00 Sissepiiratud kindlus
12:35 The Tuberuloited Rock Cafes*
14:35 EMV Kümnes tantsus 2013
15:00 Pühapäevateed
16:00 Koolitants 15/18
16:50 Loodusetark 4/22
17:35 Dokumentaalfilm. Hermesse varjus*
19:35 Valgust!*
20:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte
20:15 Sissepiiratud kindlus*
21:40 Suured helid. Corelli Consort 1/2*
22:35 Suured helid. Corelli Consort 2/2*
23:05 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
23:20 Pühapäevateed*
00:20 Valgust!*
00:50 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
01:05 Teeme ise*
01:30 Suured helid. Corelli Consort 1/2*
02:25 Suured helid. Corelli Consort 2/2*
02:55 Info TV

Nädala juubilar UNO KIVIK 85

4. mail tähistab juubelit Uno Kivik – ehitaja, õpetaja, mõtleja, üks Eesti Keskerakonna asutajaliikmeid 1991. aastast. Olen tänulik oma saatusele võimaluse eest töötada koos Uno Kivikuga Kunda tsemenditehase ehitusel alates 1960. aastast. Täna juubilar oli toona Ehitusvalitsuse nr. 3 osakonnajuhataja, objektiks eterniiditehase ehitus. Ees seisis uus ja huvitav ülesanne – eelpingestatud armatuuriga üksikutest sektiioonidest koosnevate raudbetoonalade montaaž. Kogemused puudusid, niisugust talade paigaldamist Eestis veel ei tuntud. Raskuseks oli talasektiioone läbiva armatuurterase pingutamise nõnda, et see liidaks üksiksektiioonid üheks monoliitseks talaks, kuid selleks vajalikud pingutustung-raud Eestis puudusid. Kivik oma tuntud põhjalikkuses otsis abi erialakirjandusest. Saigi teoks, et Kunda eterniiditehase ehitamisel rakendati esimesest korda Eestis elektrotermilist eelpingestust. Sellest sai Uno Kiviku diplomitöö põhiline osa, kui ta lõpetas Tallinna Polütehnilise Instituudi (täna Tallinna

Tehnikaülikool) kaugõppeosakonnas. Kivik oli eterniiditehase ehitustööde juhtijana ja hiljem sama ettevõtte juhatajana. Tema käe all valmis Kundas õöl vastu 15. septembrit 1962 esimene laineline rohekashall eterniitplaat. Tema käe all saavutas tehase täisvõimsuse ja selle toodang sai üleriigilise tunnustuse. Uno Kivikut võib iseloomustada kui suurepärase tootmisjuhti ja diplomaati. Ta oskas juhtida nii tootmist kui ka kaadrit. Mistahes murega võis pöörduda tehase juhataja poole, alati sai olla kindel, et probleem lahendatakse, ilma et veel peaks kuskilt kõrgemalt või kaugemalt tuge otsima. Sageli toimusid tehases töötajate üldkoosolekud. Nende läbiviimiseks oli eesti keel. Ega see tol ajal väga tavaline ju olnud. Nagu ikka liidulistes tehastes, leidis rahulolematuid: ei saa keelest aru! Juhataja Kivik läks märkamatult üle vene keelele, rahulolematud tõmbusid tagasi, aga sama sujuvalt läks juhataja jälle üle eesti keelele. Sellist diplomaatiat tuli

tookord Kundas rakendada mitte üks kord, vaid pidevalt. Seda võimekust võiks mõnigi inimene ka tänases Eestis endale eeskujuks võtta. Rahulikult ja väarikalt, pikema jutu ja seletamiseta, lihtsalt usalduslikult rääkida inimesega selles keeles, mida see mõistab ja usaldab. Siis hakatakse ka sind vastu usaldama.

Suur tänu Sulle, Uno, et ma oma esimesed tõsised töökogemused Sinu käe all sain! Oled sündinud Eesti Vabariigi eelmise iseseisvuse ajal, aastal 1928. Sind on kaks korda Siberisse küüditatud – 13-aastase poisikesena ja 22-aastase üliõpilasena. Su ema palus Sul tulla Saksamaale, kuid Sina soovisid jääda Eestisse isa juurde, teadmata, mis Sind ees ootab. Koos isaga viidi Sind Siberisse, kus isa 1942. aastal hukati. Saanud lõpuks 1958. aastal vabaks, suutsid end teostada ilma NLKP-sse astumata. Oma saatust ei kurnud Sa kellelegi, paljud Sinu alluvad ei teadnud neist läbielamistest midagi. Uno Kivikut teatakse ja tuntake kui alati vastutulelikku ja

abivalmis inimest, kui head suhtlejat, vahel ka kui vägahead suhtekorraldajat! Sa oled olnud põhimõttekindel autoriteet nii juhtidele kui ka reatöötajatele.

Erakondlikul teel on Sind valitud Keskerakonna aukohtu liikmeks ja esimeheks, oled kandideerinud valimistel ja me oleme lugenud Su tõsiseid kirjutisi – varem suurtes lehtedes ja viimasel ajal Kesknädalas. Koos Sinuga tuli mul Virumaal leida erakonnaliikmete erimeelsustest tekkinud konfliktile lahendus. Tänu Sinu oskustele ja heale inimestetundmisele leidiski asi positiivse tulemuse.

Olen paaril korral kasutanud Sinu ütlust, mis sobib ka tänapäeva poliitikasse: mis kasu on heast lüpsilehmast, kes täis lüpsiku jalaga ümber lööb?

Soovin Sulle tugevat tervist ning head kaasalöömist elus ja Sinu ainsas parteis – Eesti Keskerakonnas!

Arvo Jaakson
Eesti Keskerakonna
asutajaliige

Omavalitsusfoorum teede olukorrast

IX omavalitsusfoorum

reedel, 3. mail Tallinna Tehnikaülikoolis
(Mustamäel, Ehitajate tee 5) auditoriumis II-102

Päevajuhid:

Toomas Vitsut Tallinna linnavolikogu esimees
Silver Kuusik Tartu linnavolikogu liige

Päevakava:

- 11.00 – 11.45 Registreerimine, kohv ja suupisted
- 11.45 – 12.00 Toomas Vitsut, Silver Kuusik *Foorumi avamine*
- 12.00 – 12.15 Riigikogu aseesimees Jüri Ratas „Korras teed on jätkusuutliku regionaalpoliitika eelduseks“
- 12.15 – 12.30 Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi esindaja „Eesti riigi põhimõtted teede rahastamisel“
- 12.30 – 12.40 Tallinna Tehnikaülikooli teedeinstituudi direktor professor Andrus Aavik „Teekatete lagunemise põhjustest“
- 12.40 – 12.50 Tallinna Tehnikakõrgkooli rajatiste õppetooli juhataja professor Priit Willbach „Teehoitööde rahastamisest“
- 12.50 – 13.05 Haapsalu aselinnapea Peeter Vikman „Probleemid kohalike teede rahastamisel Haapsalu linna näitel“
- 13.05 – 13.20 Tallinna abilinnapea Kalle Klandorf „Riigi teedeehitus lämmatab omavalitsuste teid“
- 13.20 – 13.30 Sõnavõttud
- 13.30 – 13.35 Ühisavalduse vastuvõtmine
- 13.35 Lõpetamine

Osavõtust teada anda telefonil 64 04 109
või e-mail: keidi.vosu@tallinnlv.ee

Ühisavaldusse võetavate ettepanekute kohta
ja sõnavõtusoovi korral palume ühendust võtta:
Siret Kotka e-mail siret.kotka@tallinnlv.ee

Lasnamäe seeniorsektiioon kutsub ringsõidule!

Lasnamäe seniiorid
lähevad

neljapäeval, 16. mail ringsõidule Harjumaale

tutvuma põnevate
paikadega – ajaloo-
ja kultuurimälestistega.
Giid on Jaan Maasing.

Soovijaile täpsem
informatsioon
ja registreerimine
telefonil 512 94 89,
Pille Lövend

Eestlasi kutsutakse küsimustikule vastama

Lõimumisküsimuste arutamisel internetikogukonnas **Integratsioon EE** tekkis idee läbi viia küsitlus nende eestimaalaste seas, kelle emakeel on eesti keel. Meie riigis pööratakse väga palju tähelepanu eesti keele õppele. Küsitluse korraldajad otsustasid välja selgitada vastajate seisukohad vene keele suhtes.

Küsitluse eesmärk on välja selgitada eestikeelsete inimeste suhtumine vene keelde meie riigis. Nii võib käesolev küsitlus anda hinnangu, kas vene keele õppe järele on vajadust ning millised on vene keele õppimise võimalused Eestis.

Korraldajate arvates võib küsitlus kaasa aidata lõimumisprotsessile Eesti riigis. Mõnele lühikesele küsimusele võib vastata, minnes vastavale lingile.

Andrei Lobov, Integratsioon EE Kogukonna liige
Vt täpsemalt **Integratsioon EE** link:
<http://www.esurveyspro.com/Survey.aspx?id=58e72299-3345-4922-9b9d-69fa3173836a>

“Meedia keskpunkt” TTV-s 1. mail k 19.30 Neljapäeval, 2. mail kordussaadet k 6.55, 13.20 ja 16.00

- Kohalike valimisteni on pool aastat, kuid ajakirjandus on käivitanud massiivse kampaania Tallinna linnavalitsuse ja pealinna hea maine vastu – lootuses Keskerakonna võim linnas ümber mängida, kuigi nad ise seda ka ei usu.
- Kesknädal tõstab taas e-valimiste teema. Valimistulemuste võltsimine seal võib jätkuda, sest Reformierakond ja IRL ei toetanud Riigikogus Kesksfraktsiooni ettepanekut e-valimiste tulemusi kontrollida juba eelseisval sügisel.
- Kuidas Eestis ellu jääda? Vanurihooldus ja puudega inimeste eest hoolitsemine on saanud lõpuks meedia tavateemaks.
- Ummelas saabub saatesse otse Pariisi lennukilt. Mis Prantsusmaal uudist? Sealne parlament võttis vastu ühesooliste abielusid pooldava seaduse, ja armastuse pealinn pani mässama... Kevad!

Studios Urmi Reinde, Mart Ummelas ja saatejuht Heimar Lenk

Telli Kesknädal! * Helista 617 77 17 * www.tellimine.ee
* tellimine@expresspost.ee